

Homilie Rerum Novarum 2015

Ik zie vandaag heel wat mensen die zich professioneel en vrijwillig inzetten voor "goed leven" in onze maatschappij. Maar als ik wat scherper en kritischer kijk dan merk ik dat de ideeën over de opbouw van dat goede leven toch wel heel verschillend zijn van elkaar.

Populaire en actuele ideeën over samenlevingsopbouw hoor ik geregeld verwoord in slogans zoals: "voor wat hoort wat" of "niets is moeilijk voor hen die willen". Soms klinkt het wat minder proper in: "geen gezeik, iedereen rijk". Of het klinkt als een vingerwijzing: "Eigen schuld, dikke bult".

De ideeën achter die slogans creëren een samenleving met een erg liberale en individualistische inkleuring. Bovendien gaan ze er te gemakkelijk van uit dat iedereen geluk heeft in het leven, dat iedereen met dezelfde startpremie eraan begint, dezelfde mogelijkheden en kansen krijgt. Het leven is dus een kwestie van je mogelijkheden en kansen al dan niet te benutten. Wie dit niet doet wordt al vlug met een blik van "profiteur" bekeken en moet ten gepaste tijde afgeschakeld worden van allerlei voorzieningen.

De realiteit is echter veel complexer en delicateser. Want je kan ziek worden en grove tegenslagen kennen in het leven. Je kan ongewild door verlies van werk of echtscheiding in de armoede terecht komen. Je kan psychisch de pedalen verliezen waar door het niet meer lukt om je leven zelf en alleen in handen te nemen. Of ik denk hier ook aan oudere werknemers die hun zware job niet kunnen volhouden tot hun 65ste of nog later. Ik denk ook aan jonge werklozen die moeten vechten om financieel te overleven, waardoor hun zelfstandigheid, alleen wonen en eigenwaarde worden bedreigd.

Op de viering van Rerum Novarum wil ik jullie warm maken voor een ander samenlevingsmodel waarin de "verbondenheid" centraal staat. Vele mensen vandaag zijn zich te weinig bewust dat de ongelijkheid toeneemt en dat we nood hebben aan (meer) solidariteit. Want een samenleving van verbondenheid en solidariteit leidt naar een gelukkiger samenleving.

Kijk maar naar ons model van sociale bescherming, het is een voorbeeld voor de rest van de wereld. Miljoenen mensen op onze planeet kennen een andere realiteit. Drie vierde van de wereldbevolking komt in levensgrote problemen bij de minste tegenslag. Ziek worden en je behandeling niet kunnen betalen.

Ontslagen worden en geen inkomen hebben. Een leven lang werken en op je oude dag geen pensioen krijgen. Voltijds werken en toch arm zijn. En vergeten we daarbij niet dat ook bij ons in België meer dan 1,5 miljoen mensen in armoede leven met onvoldoende bescherming. In verbondenheid met mensen dichtbij en

veraf pleiten we daarom met Wereldsolidariteit voor een "sociale bescherming voor iedereen".

Het vieren van Rerum Novarum is een oproep om verder te bouwen aan en te strijden voor een positieve samenleving met een plaats voor iedereen. We vinden hiervoor fundamenteën, veerkracht en inspiratie in de Bijbelse boodschap. Voor de opbouw van een solidaire samenleving moeten we niet naar de hemel kijken en afwachten. We moeten durven geloven in en openstaan voor Gods Geest. Want daar vinden we de kracht om te doen wat Jezus deed. Onze evangelische boodschap wordt slechts geloofwaardig in onze humaniserende daden. Verbondenheid en solidariteit concreet beleven door naar medemensen te stappen, hun kwetsuren en onmacht zien en hen daardoor levenskracht schenken: voor evangelisch geïnspireerde mensen moeten dit meer zijn dan mooie ideeën die men alleen maar graag uitspreekt.

Voor deze boodschap hebben we een grote supporter in de figuur van paus Franciscus. Ook hij maant aan tot verbondenheid en strijd tegen sociale ongelijkheid. Hij proclameert: *"Aan de kant van de armen staan is evangelisch, geen communisme. Er moeten sociale structuren komen die een alternatief bieden en de cultuur van de ontmoeting dient gepromoot in de strijd tegen discriminaties. We moeten sociale strijd voeren met moed maar zonder fanatisme, met passie maar zonder geweld"*. (naar kerknet)

Het vieren van verbondenheid in onze samenleving is een pleister op de wonde van individualisme en vereenzaming. De keuze voor solidariteit helpt tegen de angst voor "vreemde" anderen en helpt tegen dreigbeelden die afhouden en wegduwen. Denk hier maar aan Pegida, de anti-islam beweging of aan de gruwelvideo's van Islamitische staat waarin mensen op vreselijke wijze worden omgebracht.

Als sociale beweging moeten we vooroordelen en angsten opzij zetten en meewerken aan een nieuwe samenleving. Een samenleving mét Moslims als volwaardige medeburgers. Het bewust kiezen voor verbondenheid en solidariteit lost natuurlijk niet zomaar alle samenlevingsproblemen op. Het is naïef dat te denken. Onze inspanning voor toenadering, ontmoeting en dialoog met verschillende godsdiensten en levensbeschouwingen, zet wel hoopvolle stappen op de lange weg naar vrijheid en wederzijds respect.

Ons vieren van verbondenheid laat geen mens aan zijn lot over en stelt het "hart" boven "hard". Solidariteit is er niet zomaar. Laten we ons verbinden met alle positieve krachten in onze samenleving want van verbondenheid wordt iedereen beter.

Amen.